

СТРУКТУРОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглянуто поняття «механізм активізації» інноваційних процесів. Значна увага приділена дослідженню моделі механізму активізації інновацій в управлінні підприємством. Запропоновані підмеханізми активізації інновацій в управлінні підприємством та розроблені заходи щодо їх реалізації.

Ключові слова: механізм активізації, бізнес-процес, управління, промислове підприємство, інноваційна активність.

O. N. POLINKEYVYCH

Lutsk National Technical University, Ukraine

MODEL OF STRUKTURE ACTIVATION MECHANISM OF INNOVATION PROCESSES IN MANUFACTURING CONTROL

The aim of the article it is exploration concepts «Mechanism activation» innovation processes, creative models activation mechanism and funds for ego implementation. Boosting innovation in enterprise management - a set of interconnected structural elements defined in the enterprise, providing the diffusion of innovation in enterprise management and is economically attractive and effective. Formation mechanism of activation of innovation in business management should include assessment, analysis, selection and justification of lines for improving innovation in the enterprises, their monitoring. Structural model of the mechanism of activation of innovation in business management covers and includes the effect of all possible factors for the company. This allows you to evaluate the level of innovation processes, but also clearly delineates areas increase overall innovation based on the selection of the proposed models activation. Deviations are analyzed and typed a list of measures aimed at their elimination and proposed and developed appropriate solutions (in-process, resource and cost, innovative investment). Integrated assessment of innovative business process engineering business serving the mechanism of the tool as it enabled through indicators and their normative value, and measures whether the chosen model of development can be carried boosting the innovation process engineering companies. Boosting innovation in enterprise management involves four elements in addition to general under mechanism: under mechanism innovative core business processes under mechanism supporting innovative business processes under mechanism innovative service business processes under mechanism innovation management and development. This approach is due to the specificity of innovation in business processes. The problem is that the support and service business processes result from innovation can be negative, since they are not relevant for the company and the appointment to ensure efficient operation of the key. If the performance of key business processes and business process innovation management and development as a result of activation of innovative business processes to support and service business processes increases, these measures diffusion of innovation is justified even in a negative or zero result in them.

Keywords: innovative possibility, business process, management, industrial enterprise, innovative activity.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Промислові підприємства є відкритими економічними системами, на які впливають стан національної економіки, політична ситуація в країні, світогосподарські зв'язки, НТР та НДКР, мотиви «збагачення», «розширення ринків збуту», «створення ТНК, холдингів, концернів» тощо. Відповідно до цього кожне підприємство намагається побудувати свою діяльність таким чином, щоб, не зменшуючи величини чистого прибутку, досягти стратегічних цілей розвитку. Цьому сприяють інновації, які забезпечують конкурентоспроможність підприємств на світовому та вітчизняному ринках, підвищують їхню мобільність та інноваційну спроможність. Тому, зважаючи на сучасний стан розвитку економіки, першочерговим завданням у діяльності підприємств є розробка механізмів, які б активізували інноваційні процеси в управлінні.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій. Проблемами побудови механізмів в управлінні підприємством займалися такі науковці, як М.П. Войнаренко [7], Н.В. Єжакова [1], С.М. Ілляшенко [5], І.В. Кривов'язюк [6], В.М. Нижник [2; 4], І.В. Нижник [7], М.В. Ніколайчук [4], Н.А. Хрущ [3], Ю.С. Шипуліна [5]. Проте в їхніх працях достатньо повно не розглянутий механізм активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством.

Цілі статті. Дослідити поняття «механізм активізації», розробити модель механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством та запропонувати дієві заходи його реалізації.

Викладення основного матеріалу. Механізм активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством – це сукупність взаємопов'язаних структурних елементів, визначених у діяльності підприємства, які забезпечують поширення інновацій в управлінні підприємством та є економічно привабливими і ефективними. Формування механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством має включати такі етапи: 1) оцінка передумов формування механізму активізації інноваційних процесів, в якому аналізується зовнішнє середовище функціонування інноваційних бізнес-процесів машинобудівних підприємств за методами «перелік з чотирьох питань», матриця Вільсона, SWOT-, SPACE-, STEP-аналізи, визначаються фактори, що стримують формування механізмів, які сприяють його

поширенню; 2) аналіз показників оцінки інноваційних бізнес-процесів підприємств, який полягає у вивченні фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності, дослідження ефективності інновацій, обрахунок інтегрального показника оцінки інноваційних бізнес-процесів у динаміці в мікро- та мезоперіодах; 3) вибір моделі розвитку інноваційних бізнес-процесів у залежності від виявлених відхилень; 4) обґрунтування напрямів підвищення інноваційної активності підприємств відповідно до досягнення нормативних характеристик; 5) моніторинг виконання поставлених цілей щодо активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством та забезпечення ресурсами. Механізм активізації інноваційних процесів на підприємстві поєднує взаємозалежні елементи, такі як: методи, важелі, інструменти, нормативно-правове та інформаційне забезпечення, принципи, моніторинг, парадигму інноваційного розвитку. У контексті сутності стимулюючого механізму розкриємо його складові. До основних методів відносяться планування, модель Портера, SWOT-, SPACE-, STEP-аналізи, описові методи, економіко-математичні методи, графічні методи, метод порівняння переваг, структурно-функціональний метод. Інструментами є система оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування інноваційних бізнес-процесів підприємств, інтегральна їхня оцінка, вивчення рівня задоволення клієнтів, підвищення загального рівня інноваційної активності підприємств. Важелями є плани, банківський кредит, грошові цільові фонди, реалізація обраних моделей підвищення інноваційної активності, визначення відхилень між завданнями і моделями, розробка заходів подолання відхилень. Стимулювання інноваційної активності підприємств повинно ґрунтуватись на принципах. До них відносять принципи, які належать до компетенції внутрішнього середовища підприємства та принципи, що обумовлюють процеси у зовнішньому середовищі. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення передбачає використання методик, наказів, розпоряджень, законів, кодексів у діяльності промислових підприємств, які сприяють розробці власних методичних підходів до оцінки інноваційних процесів, визначає правила поведінки з замовниками, конкурентами, постачальниками, забезпечує економічну і фінансову безпеку, автоматизує процеси управління, пошуку та обробки інформації. Моніторинг включає низку показників, за допомогою яких можна оцінити результативність механізму, виявити вчасно відхилення та запропонувати шляхи вирішення. Подано структурну модель механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством на рис. 1.

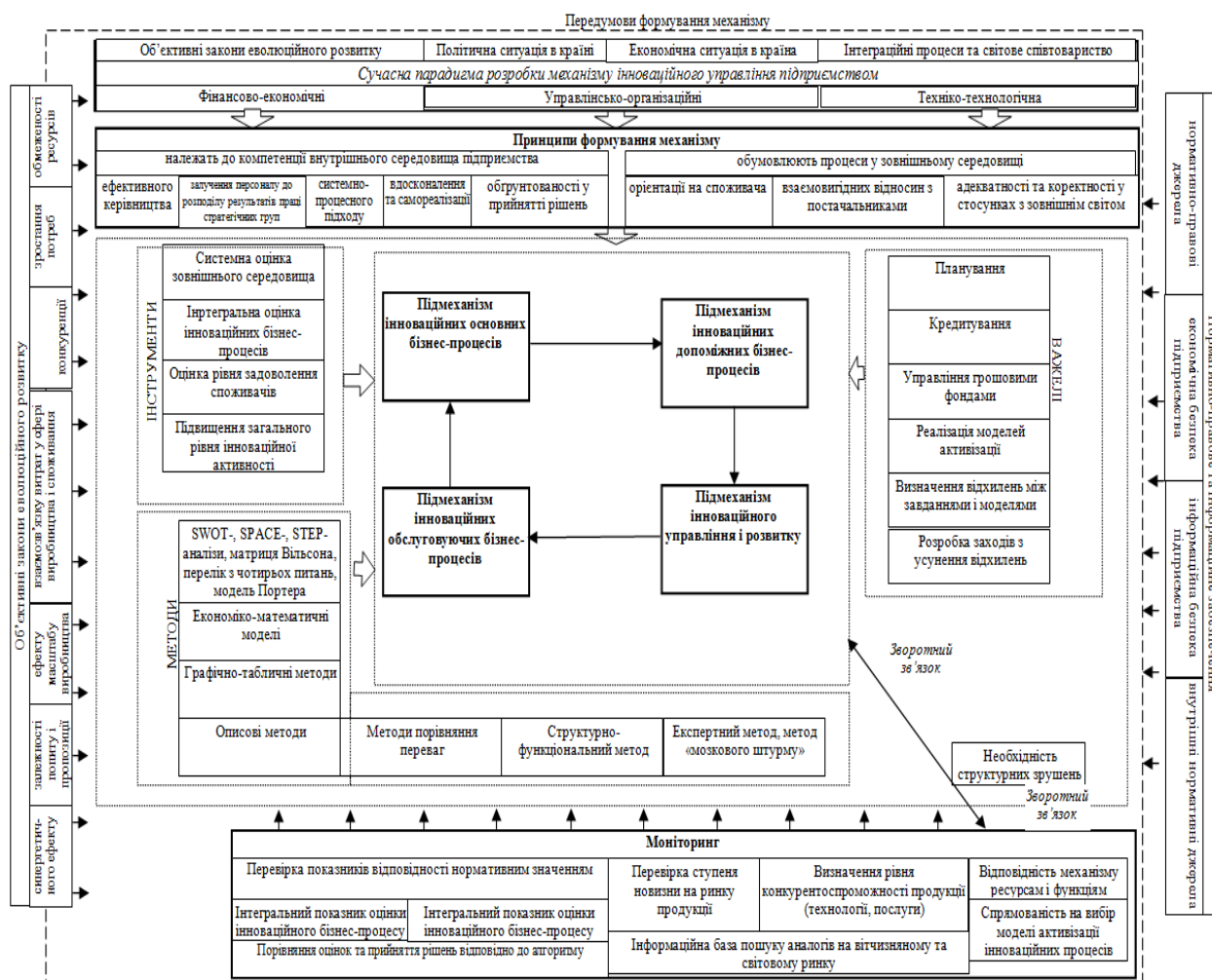

Рис. 1. Структурна модель механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством

Структурна модель механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством охоплює і враховує вплив усіх можливих факторів на діяльність промислового підприємства. Це дозволяє не лише оцінити рівень розвитку інноваційних процесів, але й чітко окреслює напрями підвищення загального рівня інновативності через вибір запропонованих моделей активізації. Відхилення аналізуються і набирається перелік заходів, які спрямовані на їхнє усунення та пропонуються і розробляються відповідні рішення (виробничо-технологічні, ресурсно-вартісні, інвестиційні інноваційні). Інтегральна оцінка інноваційних бізнес-процесів підприємств слугує в механізмі інструментом, оскільки завдяки включеним до неї показникам та їх нормативним значенням, а також заходам чи обраним моделям розвитку може здійснюватися активізація інноваційних процесів підприємств. Процеси підвищення рівня інноваційної активності мають оцінюватись за допомогою налагодженої системи постійного моніторингу показників.

Блок 1 передбачає постановку цілей, збір та обробку масиву інформації. Відповідно до результатів блоку 1, визначаємо завдання, які реалізуємо для досягнення цілей. Отриманий масив інформації у другому блоці аналізується за певним набором показників та приймаються рішення стосовно активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством через алгоритм. У цьому блоці проводиться аналіз стадій життєвого циклу інноваційних бізнес-процесів підприємства, визначається відповідно до неї загальний результат. Позитивне рішення з реалізації активізації інноваційних процесів у блоці 3 можемо прийняти за негативним результатом реалізації інноваційного проекту залежно від стадій життєвого циклу, якщо це стосується допоміжних, обслуговуючих бізнес-процесів. Результат реалізації інноваційного проекту за інноваційними бізнес-процесами має бути лише позитивним у випадку основних бізнес-процесів та бізнес процесів інноваційного управління і розвитку. Саме вони забезпечують формування прибутку підприємства та є профільними для нього. В іншому випадку недоцільно цей проект прийняти. Четвертий блок передбачає прийняття та реалізацію остаточного рішення щодо впровадження інноваційного проекту. Даний проект сприятиме активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством. У п'ятому блоці здійснюється моніторинг показників у процесі реалізації інновацій, визначаються відхилення від планових, вносяться корективи. Якщо на цьому етапі виявляється, що значні відхилення фактичних показників від нормативних, які не вдається усунути, то приймається рішення про пошук нових інновацій відповідно до поставлених завдань або удосконалення вибраної інновації таким чином, щоб вона змогла забезпечити активізацію інноваційних процесів та позитивний загальний результат. Такий захід вимагає значних фінансових ресурсів, але він є необхідним і вимушеним, оскільки інновації мають працювати ефективно на промислових підприємствах.

Реалізувати запропонований механізм можна через підмеханізми. Структура підмеханізмів подана на рис. 2.

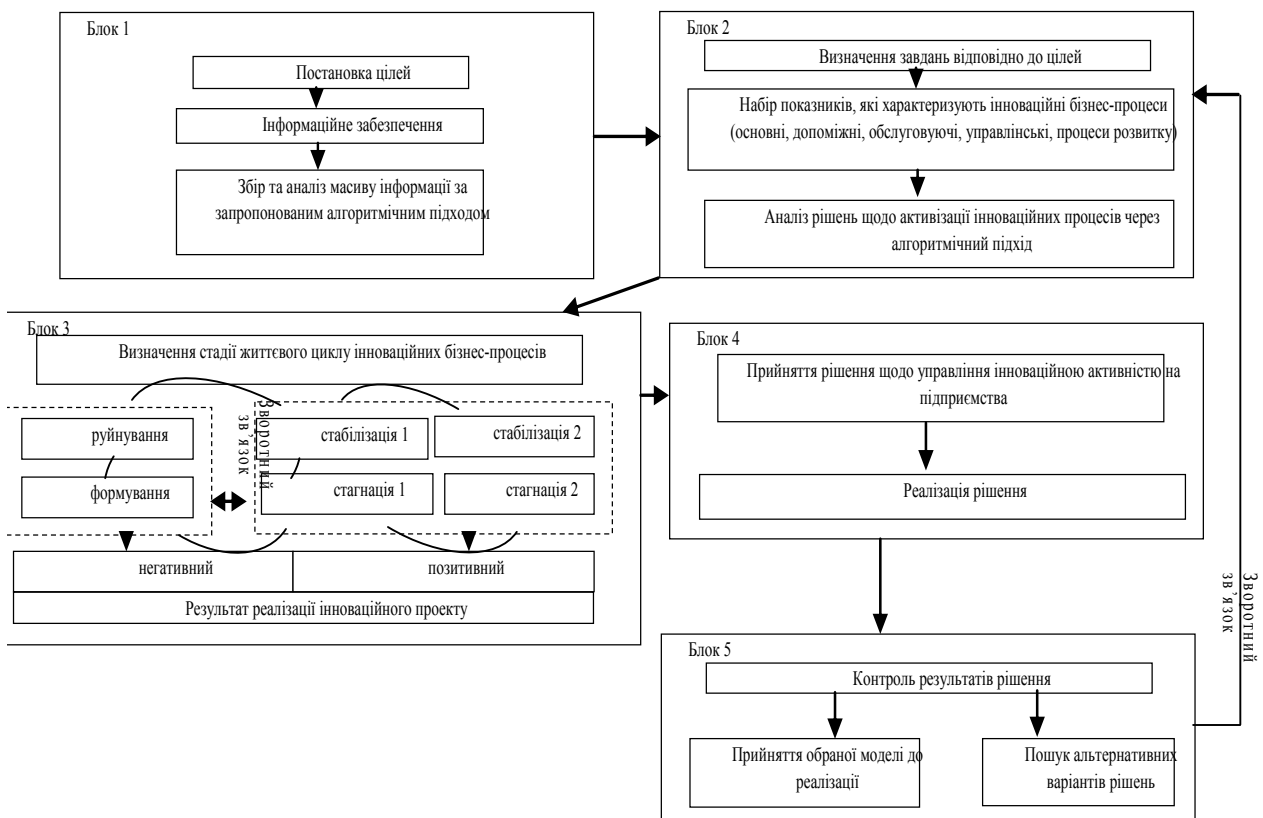

Рис. 2. Блок-схема реалізації підмеханізмів інноваційних бізнес-процесів в управлінні підприємством

Висновки. Механізм активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством включає крім загальних елементів чотири підмеханізми: підмеханізм інноваційних основних бізнес-процесів, підмеханізм інноваційних допоміжних бізнес-процесів, підмеханізм інноваційних обслуговуючих бізнес-процесів, підмеханізм інноваційного управління і розвитку. Такий підхід зумовлений специфікою впровадження інновацій у цих бізнес-процесах. Вона полягає в тому, що у допоміжних і обслуговуючих бізнес-процесах результат від впровадження інновацій може бути і від'ємним, оскільки вони не є профільними для підприємства, а призначені для забезпечення ефективної роботи основних. Якщо ефективність роботи основних бізнес-процесів та бізнес-процесів інноваційного управління і розвитку в результаті активізації інноваційних бізнес-процесів в допоміжних і обслуговуючих бізнес-процесах зростає, то такі заходи з поширення інновацій є виправданими навіть за від'ємного чи нульового результату в них самих. Збір та пошук інформації, яка потрібна під час аналізу механізму активізації інноваційних процесів в управлінні підприємством повинна бути здійснена за чітко визначеною послідовністю. Це дасть змогу зібрати та згрупувати всю інформацію, яка впливає на активізацію інноваційних процесів. Важливим під час реалізації механізму активізації інноваційних процесів на підприємстві є врахування стадії життєвого циклу активізації інноваційних процесів, які визначають можливості та перспективи впровадження нових інновацій та їхнього розвитку.

Література

1. Єжакова Н. В. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційної діяльності підприємств (за матеріалами підприємств харчової промисловості Автономної Республіки Крим) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Н. В. Єжакова. – Київ, 2008. – 22 с.
2. Ілляшенко С. М. Факторний аналіз стану інноваційної культури підприємства / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна // Економічний часопис–XXI. – 2014. – №3–4 (1). – С. 31–34.
3. Корпоративне управління в Україні: процеси формування та розвитку : монографія / за наук. ред. Н. А. Хрущ. – К. : Кафедра, 2012. – 300 с.
4. Кривов'язюк І.В. Реалізація матричного підходу до управління логістичним розвитком підприємства на засадах концепції «DEMAND-DRIVENTECHNIQUES» / І. В. Кривов'язюк // Економічний часопис–XXI. – 2013. – № 9–10 (1). – С. 60–64.
5. Механізми підвищення конкурентного потенціалу промислових підприємств : монографія / за наук. ред. В. М. Нижника, М. В. Ніколайчука. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 347 с.
6. Нижник В. М. Регулювання пріоритетності інтересів при виборі механізму адаптації бізнес-процесів підприємства до нової економіки / В. М. Нижник, О. М. Полінкевич // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 6 (144). – С. 86–95
7. Нижник І. В. Управління конкурентоспроможністю промислових підприємств: методи та механізми підвищення : монографія / І. В. Нижник; за наук. ред. М. П. Войнаренка. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – 219 с.

References

1. Yezhakova N.V. Organizational-economic mechanism of activation of innovation activity (based on the food industry ARC): Abstract. Thesis. Ph.D. econ. sciences specials. 08.00.04 «Economics and management (economic activity)» / N.V. Yezhakova. – Kyiv, 2008. – 22 p.
2. Illiashenko S.M. Factor analysis of enterprise innovation culture / S.M. Illiashenko, J.S. Shypulina // Economic Journal, XXI. - 2014. - № 3-4 (1). - P.31-34.
3. Corporate governance in Ukraine: the formation and development: a monograph / by science. eds. Dr. sc. sciences., prof. N.A. Khrushch. – K.: Department, 2012. – 300 p.
4. Kryvoviazziuk I.V. Implementation of matrix approach to management of enterprise's logistic development based on a concept of «demand-driven techniques» / I.V. Kryvoviazziuk // Economic Annals–XXI. – 2013. – № 9–10 (1). – P. 60–64.
5. Mechanisms for increasing the competitive capacity of industrial enterprises: a monograph / by science. eds. Dr. sc. sciences., prof. V.M. Nyzhnyk, PhD. econ. sciences., assoc. M.V. Nikolaychuk. – Khmelnytsky: KNU, 2013. – 347 p.
6. Nyzhnyk V.M. Adjusting the priority of interests in choosing a mechanism of adaptation of business processes to the new economy / V.M. Nyzhnyk, O.N. Polinkevych // Actual problems of economics. – 2013. – № 6 (144). – P. 86–95
7. Nyzhnyk I.V. Manage competitive industry: methods and tools enhancements: monograph / I.V. Nyzhnyk; for science. eds. Dr. sc. sciences., prof. M.P. Voynarenko. – Khmelnytsky: KNU, 2012. – 219 p.

Надійшла 14.08.2014; рецензент: д. е. н. Божидарнік Т. В.